

NIEZBĘDNIK FILMOWY DLA NAUCZYCIELI

AWOWE SZKOŁY PONADPODSTAWOWE SZKOŁY

Wskazówki metodyczne do prowadzenia lekcji w szkołach ponadpodstawowych w oparciu o polskie filmy krótkometrażowe dostępne na platformie vod.warszawa.pl.
Inspiracje dla nauczycieli: języka polskiego, historii, historii i teraźniejszości, wiedzy o społeczeństwie, informatyki, biologii, wychowania do życia w rodzinie, doradztwa zawodowego, etyki, pedagogów i psychologów szkolnych oraz wychowawców klasowych.

DRODZY NAUCZYCIELE,

„Niezbędnik filmowy” to bardzo praktyczne i przystępne narzędzie, które – mamy nadzieję – stanie się dla Państwa inspiracją i pomoże w prowadzeniu lekcji.

Potrzeba jego powstania wyniknęła z rozmów i ankiet z nauczycielami szkół średnich, wiąże się także z docenieniem przez środowisko edukacji „Niezbędnika filmowego” dla szkół podstawowych, opublikowanego przez Centrum Kultury Filmowej im. Andrzeja Wajdy w 2021 roku.

Najnowsza odsłona „Niezbędnika filmowego” to zestaw 10 filmów krótkometrażowych wraz z dodatkowymi materiałami, skierowanych do nauczycieli i uczniów szkół ponadpodstawowych.

Filmy zostały pieczołowicie dobrane przez zespół ekspertek Centrum Kultury Filmowej im. Andrzeja Wajdy według klucza „młodzi o młodych”. Prezentowane filmy i przygotowane do nich materiały poruszają istotne dla młodzieży kwestie (relacje rodzinne, konflikty z rówieśnikami, uzależnienia, życie codzienne w dobie mediów społecznościowych). Są wśród nich zarówno filmy fabularne, jak i dokumentalne i animowane, wielokrotnie nagradzane na festiwalach filmowych. Znalazły się wśród nich tytuły zrealizowane w ramach programu „30 minut” Studia Munka oraz studentów szkół filmowych z Łodzi i Katowic, dzisiaj odnoszących sukcesy w branży filmowej, takich jak: Aleksandra Terpińska, Marta Prus, Marcin Podolec, Julia Orlik. W filmach wystąpili tacy aktorzy, jak: Tomasz Kot, Jaśmina Polak, Ewa Dałkowska, Mariusz Bonaszewski, Przemysław Bluszczyk, Iza Kuna, Zdzisław Wardejn. Wszystkie filmy są udostępnione legalnie i bezpłatnie na vod.warszawa.pl.

Mamy nadzieję, że wspólnie z nami zechcą Państwo odkryć potencjał filmów krótkometrażowych w pracy wychowawczej i dydaktycznej.

Z pozdrowieniami,

Joanna Rożen-Wojciechowska, dyrektorka CKF

Katarzyna Ślesicka, zastępczyni dyrektorki CKF

„19.91”

reż. Emilia Śniegoska (2019), film dokumentalny, 25 min

W tytułowej grze liczb jest zakodowana różnica wieku między dwiema bohaterkami filmu. 19-letnia Niemka odwiedza 91-letnią Zofię, ocalałą z obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu. Relacja między kobietami jest niejednoznaczna – można się jedynie domyślać, czy przeważa w niej poznawcza ciekawość (dla młodej Jette to jedna z ostatnich szans na spotkanie naocznego świadka okrutnej historii), czy potrzeba bliskości drugiego człowieka.

link do filmu: vod.warszawa.pl

Czy wiesz, że...

Zainteresowanie reżyserki filmu historią Niemiec i relacjami niemiecko-polskimi wiąże się z tym, że Emilia Śniegoska ukończyła Uniwersytet im. Ernsta Moritza Arndta w Greifswaldzie (Niemcy), gdzie zdobyła dyplom z niemieckiego jako języka obcego oraz z filologii fińskiej i krajów nadbałtyckich. W 2018 roku uzyskała tytuł magistra na kierunku reżyseria w Szkole Filmowej w Łodzi. Od 2014 roku pracuje jako reżyserka i asystentka reżyserów przy filmach fabularnych i dokumentalnych oraz realizuje formaty telewizyjne. Mieszka w Berlinie.

Słowa kluczowe:

dialog międzypokoleniowy, obóz koncentracyjny, przeszłość, historia, świadkowie historii, relacje polsko-niemieckie, jesień życia, samotność

Proponowane tematy do omówienia na lekcjach

- Świadkowie historii – ważne spotkania. (historia, historia i teraźniejszość)
- Czym dla młodych ludzi jest pamięć historyczna? (godzina wychowawcza, historia, historia i teraźniejszość)
- Potrzeby i emocje seniorów. (godzina wychowawcza, etyka)

Kompetencje społeczno-emocjonalne:

- uczeń rozumie i prawidłowo ocenia sytuacje społeczne,
- uczeń poznaje różne stanowiska i poglądy oraz konfrontuje je z własnymi,
- uczeń nabywa wrażliwość społeczną i empatię,
- uczeń poznaje reguły społeczne,
- uczeń, konfrontując się z problemem przedstawionym w filmie, uczy się rozwiązywania problemów i poszukiwania rozwiązań,
- uczeń kształtuje zdolności dostrzegania cudzych emocji,
- uczeń kształtuje samoświadomość przez wyrażanie i nazywanie swoich emocji, poglądów i reakcji związanych z odbiorem filmu.

2 —

— 3

Powiązanie z podstawą programową*

ETYKA

ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- charakteryzuje relację polityka – moralność, II.3.1)*
- wyjaśnia znaczenie zasady solidaryzmu i kształtuje postawę solidarności, II.3.6)*
- wyjaśnia pojęcie sprawiedliwości, kształtuje cnotę sprawiedliwości, II.3.7)*
- zna i analizuje pojęcie tolerancji, rozważa zagadnienie granic tolerancji, kształtuje postawę otwartości i tolerancji, II.3.8)*
- wyjaśnia pojęcie praw człowieka, analizuje wybrane artykuły Powszechnej deklaracji praw człowieka, wskazuje przykłady łamania praw człowieka oraz rozważa różne sposoby ich ochrony, II.3.9)*
- identyfikuje źródła totalitaryzmu i rozważa jego moralne aspekty, II.3.10)*
- rozważa znaczenie prawdy w życiu społecznym i politycznym, kształtuje postawę uczciwości, II.3.12)*
- rozpoznaje różne przejawy kłamstwa, zna jego społeczne skutki i dokonuje jego moralnej oceny, II.3.13)*
- rozważa kwestię różnorodności kulturowej Europy i świata, wartościowania kultur i dialogu międzykulturowego, identyfikuje i analizuje problemy moralne dotyczące kwestii imigrantów i uchodźców, II.3.16)*
- rozważa moralne aspekty wojny i pokoju, przedstawia koncepcję wojny sprawiedliwej, rekonstruuje stanowisko pacyfizmu, rozważa zjawisko terroryzmu i formułuje jego ocenę moralną, II.3.17)*

HISTORIA

ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- wymienia i charakteryzuje przykłady największych zbrodni niemieckich i sowieckich (m.in. Auschwitz, Palmiry, Piaśnica, niemiecki obóz dla polskich dzieci w Łodzi, Ponary, Katyń, Miednoje, Charków), XLVIII.3*
- porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady, omawia kwestie deportacji i wysiedleń ludności polskiej oraz jej planowanego wyniszczenia z uwzględnieniem powstania na Zamojszczyźnie, XLVIII.4*
- omawia sposoby upamiętnienia zbrodni obu okupantów oraz heroizm Polaków na przykładzie: Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, XLVIII.8.2)*
- przedstawia ideologiczne podstawy eksterminacji całych narodów oraz „istot niegodnych życia” (eutanazję) prowadzonej przez Niemcy hitlerowskie, XLIX.1*
- charakteryzuje etapy eksterminacji Żydów (dyskryminację, stygmatyzację, izolację, zagładę), XLIX.2*
- rozpoznaje główne miejsca eksterminacji polskich i europejskich Żydów oraz innych grup etnicznych i społecznych na terenie Polski i Europy Środkowo-Wschodniej (w tym: Auschwitz-Birkenau, Treblinka, Sobibór i Babi Jar), XLIX.3*
- opisuje postawy ludności żydowskiej wobec Holokaustu z uwzględnieniem powstania w getcie warszawskim, XLIX.4*
- charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego i społeczności międzynarodowej wobec Holokaustu z uwzględnieniem Sprawiedliwych na przykładzie Ireny Sendlerowej, s. Matyldy Getter, Antoniny i Jana Żabińskich oraz rodziny Ulmów, XLIX.4*

Uczeń:

- charakteryzuje konsekwencje polityczne, społeczne, ekonomiczne i kulturowe II wojny światowej dla świata, II.1*

HISTORIA I SPOŁECZEŃSTWO

ZAKRES PODSTAWOWY

Propozycja zadania dla uczniów

Zapoznaj się z multibookiem przygotowującym do wizyty w Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau, <https://view.genial.ly/618ab393b8d74f0de841edce>. Poznasz podstawowe fakty z historii obozu. Zapoznasz się z przesłaniem ocalałego z Auschwitz Mariana Turskiego. Poznasz zasady obowiązujące na terenie miejsca pamięci w czasie zwiedzania. Dowiesz się, co zobaczysz w czasie wizyty w Oświęcimiu.

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

„COLAHOLIC”

reż. Marcin Podolec (2018), film animowany, 11 min

Colaholic to dziennik osoby, która pije stanowczo za dużo słodkich napojów gazowanych, dokument i komedia romantyczna w jednym. Jak rozstać się z tym pozornie niewinnym nałogiem?

link do filmu: vod.warszawa.pl

Czy wiesz, że...

Klasyczna puszka (330 ml) coca-coli zawiera aż 7 łyżeczek cukru.

W 1982 roku Agnieszka Osiecka (poetka, pisarka, reżyserka teatralna i telewizyjna, dziennikarka, autorka tekstów piosenek) wygrała konkurs, ogłoszony przez firmę Coca-Cola, na pierwsze polskie hasło reklamujące napój. To ona właśnie wymyśliła slogan „Coca-Cola to jest to!”, który był używany przez lata. Drugie polskie hasło „Zawsze Coca-Cola” wprowadzono dopiero w 1992 roku.

Słowa kluczowe:

uzależnienie, etapy uzależnienia, uzależnienie od cukru, zdrowe odżywianie

Proponowane tematy do omówienia na lekcjach

- Nasze małe i większe nałogi – jak się od nich uwolnić i żyć zdrowiej? (godzina wychowawcza, biologia)
- Czy cukier rzeczywiście krzepi? (godzina wychowawcza, biologia)
- Etyka w reklamie. (godzina wychowawcza, etyka, historia i teraźniejszość)

Kompetencje społeczno-emocjonalne:

- uczeń rozumie i prawidłowo ocenia sytuacje społeczne,
- uczeń poznaje różne stanowiska i poglądy oraz konfrontuje je z własnymi,
- uczeń, konfrontując się z problemem przedstawionym w filmie, uczy się rozwiązywania problemów i poszukiwania rozwiązań,
- uczeń poznaje zachowania asertywne.

4 —

— 5

Powiązanie z podstawą programową*

BIOLOGIA
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- przedstawia zasady racjonalnego żywienia, V.2.9)*
- przedstawia zaburzenia odżywiania (anoreksję, bulimię) i przewiduje ich skutki zdrowotne, V.2.10)*
- podaje przyczyny (w tym uwarunkowania genetyczne) otyłości oraz sposoby jej profilaktyki, V.2.11)*

ETYKA
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- podaje przykłady działań, które są wyrazem troski o własne zdrowie i życie, wyjaśnia, dlaczego należy odnosić się z szacunkiem do własnego ciała, II.1.6)*

HISTORIA I TERAŹNIEJSZOŚĆ
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia komunikacji społecznej oraz czwartej władzy, VII.4.*

Propozycja zadania dla uczniów

Skorzystaj z grafiki Piramida zdrowego żywienia dla dzieci i młodzieży 4–18 lat, <https://ncez.pzh.gov.pl/dzieci-i-mlodziez/piramida-zdrowego-zywienia-i-stylu-zycia-dzieci-i-mlodziezy-2/>, i przygotuj własną dietę na siedem dni. Postaraj się wprowadzić ją w życie, obserwując, jak funkcjonuje twój organizm i jakie jest twoje samopoczucie.

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

„HOME SWEET HOME”

reż. Agata Puszczyńska (2019), film fabularny, 21 min

10-letni Olaf żyje w świecie, w którym wynajmowanie członków rodziny i przyjaciół jest powszechną praktyką. Za odpowiednie pieniądze każdy może stworzyć sobie złudzenie idealnego szczęścia. Kiedy firma Rent a Life organizuje w szkole Olafa casting, chłopiec nie waha się ani chwili – zamierza wziąć w nim udział i za wszelką cenę dostać rolę przyjaciela na przyjęciu urodzinowym bogatej dziewczynki. Wkrótce okaże się, że cena za udział w tej iluzji jest wysoka.

link do filmu: vod.warszawa.pl

Czy wiesz, że...

Ostatnio powstają firmy, w których pracownicy zajmują się przytulaniem ludzi. Nazywa się ich terapeutami przytulania. Wspomniane usługi mimo wysokich cen są bardzo popularne. Pokazuje to, że przytulanie (bliskość) stało się towarem, jak inne. W 2019 roku została wydana książka *Usługa czysto platoniczna. Jak z samotności robi się biznes* autorstwa Oktawii Kramer (wydawnictwo Czarne), która szeroko opisuje to zagadnienie.

Słowa kluczowe:

świat pozorów, brak bliskości, automatyzacja życia, fasadowość, wzorce z internetu, poczucie samotności, bliskość jako towar, antyutopia

Proponowane tematy do omówienia na lekcjach

- Czy prawdziwą bliskość i więzi da się kupić? (godzina wychowawcza, etyka)
- Wpływ internetu na nasz obraz świata i ludzi. (godzina wychowawcza, wiedza o społeczeństwie)
- Antyutopia i ironia jako sposoby przedstawiania rzeczywistości w tekście kultury. (język polski)

Kompetencje społeczno-emocjonalne:

- uczeń rozumie i prawidłowo ocenia sytuacje społeczne,
- uczeń poznaje różne stanowiska i poglądy oraz konfrontuje je z własnymi,
- uczeń nabywa wrażliwość społeczną i empatię,
- uczeń poznaje reguły społeczne,
- uczeń, konfrontując się z problemem przedstawionym w filmie, uczy się rozwiązywania problemów i poszukiwania rozwiązań,
- uczeń kształtuje zdolności dostrzegania cudzych emocji,
- uczeń kształtuje samoświadomość przez wyrażanie i nazywanie swoich emocji, poglądów i reakcji związanych z odbiorem filmu.

6

7

Powiązanie z podstawą programową*

JĘZYK POLSKI
ZAKRES PODSTAWOWY

- Uczeń:
- kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów, I.1*
 - kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji, I.7*
 - kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym, I.8*
 - budowanie systemu wartości na fundamencie prawdy, dobra i piękna oraz szacunku dla człowieka, I.10*
 - kształcenie umiejętności rozpoznawania i wartościowania postaw budujących szacunek dla człowieka (np. wierności, odpowiedzialności, umiaru) oraz służących budowaniu wspólnot: państwowej, narodowej, społecznej (np. patriotyzmu, sprawiedliwości, obowiązkowości, szlachetności, walki, pracy, odwagi, roztropności), I.11*

ETYKA
ZAKRES PODSTAWOWY

- Uczeń:
- identyfikuje i analizuje problem sensu życia w kontekście klasycznego pytania etycznego: „Jak należy żyć?”, II.1.1)*
 - identyfikuje i analizuje problem szczęścia, rozważa relację szczęścia do moralności, II.1.2)*
 - identyfikuje i analizuje moralne aspekty miłości, charakteryzuje miłość jako relację międzyosobową, rozważa relację miłości do moralności, II.1.4)*
 - identyfikuje i analizuje moralne aspekty życia rodzinnego, zna i porównuje różne historyczne i kulturowe modele rodziny, wyjaśnia znaczenie relacji rodzinnych w kontekście rozwoju moralnego człowieka, ocenia wartość rodziny, II.1.8)*

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
ZAKRES PODSTAWOWY

- Uczeń:
- charakteryzuje rolę mediów i zmiany zachodzące we współczesnym krajobrazie medialnym (rolę internetu i cyfryzacji), IX.2*

Propozycja zadania dla uczniów

Przywołaj po jednym przykładzie pozytywnej i negatywnej działalności influencera/influencerki. Omów działania tych dwóch postaci. Wskaż, w jaki sposób internet wpływa na twój obraz rozumienia świata i ludzi. Swoje przemyślenia i wnioski możesz przedstawić w formie tekstu lub prezentacji multimedialnej.

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

„JESTEM TUTAJ”

reż. Julia Orlik (2020), film animowany, 15 min

„Jestem tutaj!” – chciałaby krzyknąć bohaterka, ale nie jest w stanie poprosić nawet o szklankę wody. Nie może też wstać, bo choroba przykuła ją do łóżka i uzależniła od innych. Doskonale za to słyszy wszystko, co jej bliscy mówią na temat jej stanu. Codziennosc starszej kobiety dokumentuje nieruchoma kamera, skierowana prosto na jej twarz. Przeszywająca opowieść o samotności przedstawiona z perspektywy umierającej kobiety – choć ta nie wypowiada ani słowa.

link do filmu: vod.warszawa.pl

Czy wiesz, że...

Doświadczenia polskiej branży funeralnej jednoznacznie pokazują konserwatywne podejście do pochówku zmarłych. W Europie Zachodniej i USA są widoczne innowacyjne trendy w tej kwestii. Przykładem jest np. tworzenie biżuterii z prochów ludzkich, którą osoba bliska zmarłego może nosić. Jest również widoczny wpływ nowych technologii na branżę pogrzebową. Dzięki QR kodom każdy może wejść na specjalnie przygotowaną prezentację ze zdjęciami i z filmami o osobie zmarłej. Na nagrobkach wykorzystuje się również ekrany LCD z przedstawioną relacją o zmarłej/zmarłym.

Słowa kluczowe:

starość, choroba, śmierć, pożegnania, rodzina, relacje, emocje, samotność umierania

Proponowane tematy do omówienia na lekcjach

- Oswajanie śmierci. Śmierć jako integralna część życia. (godzina wychowawcza, etyka, język polski)
- Sposoby na wzmacnianie rodzinnych więzi. (godzina wychowawcza, wychowanie do życia w rodzinie, etyka)
- Starość nie radość, młodość nie wieczność. Czy to przysłowie ma rację bytu w XXI wieku? (godzina wychowawcza, język polski, etyka)

Kompetencje społeczno-emocjonalne:

- uczeń rozumie i prawidłowo ocenia sytuacje społeczne,
- uczeń poznaje różne stanowiska i poglądy i konfrontuje je z własnymi,
- uczeń nabywa wrażliwość społeczną i empatię,
- uczeń poznaje reguły społeczne,
- uczeń dokonuje opisu emocji bohatera filmowego,
- uczeń, konfrontując się z problemem przedstawionym w filmie, uczy się rozwiązywania problemów i poszukiwania rozwiązań,
- uczeń kształtuje zdolności dostrzegania cudzych emocji,
- uczeń kształtuje samoświadomość przez wyrażanie i nazywanie swoich emocji, poglądów i reakcji związanych z odbiorem filmu.

8 —

— 9

Powiązanie z podstawą programową*

JĘZYK POLSKI
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów, I.1*
- kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji, I.7*
- kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym, I.8*
- budowanie systemu wartości na fundamencie prawdy, dobra i piękna oraz szacunku dla człowieka, I.10*

ETYKA
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- identyfikuje i analizuje problem sensu życia w kontekście klasycznego pytania etycznego: „Jak należy żyć?”, II.1.1)*
- identyfikuje i analizuje problem szczęścia, rozważa relację szczęścia do moralności, II.1.2)*
- identyfikuje i analizuje moralne aspekty miłości, charakteryzuje miłość jako relację międzyosobową, rozważa relację miłości do moralności, II.1.4)*
- identyfikuje i analizuje moralne aspekty życia rodzinnego, zna i porównuje różne historyczne i kulturowe modele rodziny, wyjaśnia znaczenie relacji rodzinnych w kontekście rozwoju moralnego człowieka, ocenia wartość rodziny, II.1.8)*
- analizuje fenomen śmierci, rozpoznaje biologiczne, psychiczne, społeczno-kulturowe aspekty śmierci i umierania, II.1.11)*

WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- zna i rozumie konstytucyjnie chronione wartości związane z funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie: małżeństwo, rodzina, macierzyństwo, rodzicielstwo, I.1)*
- przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizację i przeżywanie wolnego czasu, I.10)*
- rozumie, na czym polega wierność, zaufanie i dialog w rodzinie, omawia relacje osobowe w rodzinie, wskazuje czynniki je osłabiające, I.11)*
- wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych, I.16)*
- potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje w rodzinie i grupie społecznej, VI.1)*
- rozumie, na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie, VI.2)*
- zna zasady savoir-vivre'u w domu rodzinnym i różnych sytuacjach społecznych, VI.4)*

Propozycja zadania dla uczniów

Jak wyobrażasz sobie siebie jako seniora/seniorkę? Zaprojektuj wizję własnej dobrej starości. Wykonaj kolaż, który zwizualizuje twoją koncepcję. Do wykonania kolażu wykorzystaj stare czasopisma, reklamy sieci sklepów i inne materiały graficzne.

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

„OBOK MNIE”

reż. Marta Prus (2014), film fabularny, 15 min

Film jest przypowieścią o złożoności ludzkiej natury. Gdzie leży w człowieku źródło zła, agresji? Kto jest wrogiem, kto przyjacielem? Czy znamy tych, którzy są najbliżsi nas? To pytanie będzie musiała sobie zadać kilkunastoletnia Blanka, pokonując codzienną drogę do domu.

link do filmu: vod.warszawa.pl

Czy wiesz, że...

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę od 12 lat prowadzi akcję „Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży”, udziela wsparcia dzieciom i młodzieży do 18. roku życia. Telefon jest anonimowy i bezpłatny, działa 7 dni w tygodniu, 24 godziny na dobę. Dzieci mogą porozmawiać o wszystkim: o przyjaźni, miłości, dojrzewaniu, kontaktach z rodzicami, rodzeństwem, problemach w szkole czy emocjach, których doświadczają. Gdy czują się dyskryminowane, kiedy doświadczają przemocy lub są jej świadkiem. Główne działania: wsparcie psychologiczne dzieci i młodzieży telefoniczne i e-mailowe, interwencje ratujące zdrowie lub życie. Tel. 116111, WWW: 116111.pl.

Słowa kluczowe:

przemoc, mechanizmy przemocy, przemoc rówieśnicza, agresja, zło, strach, świat wartości

Proponowane tematy do omówienia na lekcjach

- Asertywne zachowania, czyli wyrażanie siebie i ochrona swoich praw. (godzina wychowawcza, etyka, wiedza o społeczeństwie)
- Jak radzić sobie z agresją? (godzina wychowawcza, etyka)
- Motyw przemocy w literaturze i innych tekstach kultury. (język polski, etyka)

Kompetencje społeczno-emocjonalne:

- uczeń rozumie i prawidłowo ocenia sytuacje społeczne,
- uczeń poznaje różne stanowiska i poglądy oraz konfrontuje je z własnymi,
- uczeń nabywa wrażliwość społeczną i empatię,
- uczeń poznaje reguły społeczne,
- uczeń dokonuje opisu emocji bohatera filmowego,
- uczeń, konfrontując się z problemem przedstawionym w filmie, uczy się rozwiązywania problemów i poszukiwania rozwiązań,
- uczeń kształtuje zdolności dostrzegania cudzych emocji,
- uczeń kształtuje samoświadomość przez wyrażanie i nazywanie swoich emocji, poglądów i reakcji związanych z odbiorem filmu,
- uczeń poznaje zachowania asertywne.

10 —

— 11

Powiązanie z podstawą programową*

JĘZYK POLSKI
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów, I.1*
- kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji, I.7*
- kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym, I.8*
- budowanie systemu wartości na fundamencie prawdy, dobra i piękna oraz szacunku dla człowieka, I.10*
- wykorzystanie kompetencji językowych i komunikacyjnych w wypowiedziach ustnych i pisemnych, II.2*
- kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury, III.3*

ETYKA
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- identyfikuje główne elementy struktury ludzkiego działania: podmiot (sprawcę), adresat, przedmiot (wewnętrzna treść), motyw, intencję, skutki, okoliczności, I.2.1)*
- rozpoznaje oraz nazywa podstawowe emocje i uczucia, posługuje się nazwami emocji i uczuć do charakteryzowania przeżyć własnych oraz przeżyć innych osób – rzeczywistych i fikcyjnych, I.2.2)*
- zna i wyjaśnia pojęcia sprawstwa i zaniechania, opisuje i wyjaśnia zjawisko trafu moralnego, I.2.3)*
- zna różne kryteria moralnego wartościowania i posługuje się nimi przy wyznaczaniu moralnej wartości czynów, I.2.4)*
- zna, objaśnia i stosuje główne kategorie deontyczne: działania nakazane, zakazane, dozwolone, chwalebne (supererogacyjne), I.2.5)*
- wykorzystuje pojęcia dyskursu etycznego do analizowania przeżyć, działań i postaw bohaterów powieści, opowiadań, filmów, spektakli teatralnych, gier komputerowych, I.2.9)*

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- odróżnia podstawowe obszary filozoficznej refleksji o człowieku (człowiek – jednostka i natura ludzka, rozum i zmysły, wolność woli, uczucia i emocje, poznanie i decydowanie), I.2)*

Propozycja zadania dla uczniów

Przeczytaj tekst psycholożki Małgorzaty Ohme *Jak radzić sobie z agresywnymi ludźmi. Nie daj się wciągnąć w manipulację, nie pozwól się kontrolować*, <https://ohme.pl/psychologia/jak-radzic-sobie-z-agresywnymi-ludźmi-nie-daj-sie-wciagnac-w-manipulacje-nie- pozwol-sie-kontrolowac/>, i przygotuj (hipotetyczny) opis sytuacji, w którym zastosowałabyś zastosowałabyś powyższe rady autorki.

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

„OSTATNI GWIZDEK”

reż. Karol Lindholm (2020), film fabularny, 30 min

Upalne lato, samotna przyczepa kempingowa na plaży niedaleko małej nadmorskiej miejscowości. Dwóm braciom czas wyznaczają treningi pływackie w morzu. Dla młodszego z nich będą to wyjątkowe wakacje – ojciec przygotowuje go do pierwszego startu na bardzo długim dystansie. Czy uda mu się przełamać swój strach i spełnić ambicje taty?

link do filmu: vod.warszawa.pl

Czy wiesz, że...

Pływak Sebastian Karaś w sierpniu 2017 roku jako pierwszy na świecie pokonał Bałtyk wplaw. Wyłynął z kołobrzeskiej plaży koło latarni morskiej, po 28 godzinach i 30 minutach dołynął na wyspę Bornholm. Sportowca asekurował zespół płynący tuż obok na łodzi. Podczas pływania nie miał on żadnego kontaktu z jednostką, nie mógł też wchodzić na statek. Co około 40 minut podawano mu posiłki za pomocą specjalnego kija. Sebastian Karaś to dziś 31-letni mistrz Polski w pływaniu. W 2015 roku pobił rekord Polski, przepływając 41 kilometrów kanału La Manche w 8 godzin i 48 minut. Trzykrotnie przepłynął on 20-kilometrowy dystans z Helu do Gdyni w najlepszym czasie 4 godzin i 14 minut.

Słowa kluczowe:

rodzina, bracia, ojciec, pasje, ambicje, oczekiwania rodziców, despotyzm, asertywność, bunt, dojrzałość, bezpieczeństwo, poczucie bezpieczeństwa

Proponowane tematy do omówienia na lekcjach

- Szkolne doradztwo zawodowe. (godzina wychowawcza, doradztwo zawodowe)
- Potencjał moich dobrych stron w przyszłym życiu. (godzina wychowawcza, etyka)
- Jak zaprzyjaźnić się z własnymi rodzicami? (godzina wychowawcza, etyka, wychowanie do życia w rodzinie)

Kompetencje społeczno-emocjonalne:

- uczeń rozumie i prawidłowo ocenia sytuacje społeczne,
- uczeń poznaje różne stanowiska i poglądy oraz konfrontuje je z własnymi,
- uczeń nabywa wrażliwość społeczną i empatię,
- uczeń dokonuje opisu emocji bohatera filmowego,
- uczeń, konfrontując się z problemem przedstawionym w filmie, uczy się rozwiązywania problemów i poszukiwania rozwiązań,
- uczeń kształtuje zdolności dostrzegania cudzych emocji,
- uczeń doskonali umiejętność rozwiązywania konkretnych problemów interpersonalnych,
- uczeń nabywa umiejętności warunkujące radzenie sobie w sytuacjach konfliktowych,
- uczeń kształtuje samoświadomość przez wyrażanie i nazywanie swoich emocji, poglądów i reakcji związanych z odbiorem filmu.

12 —

— 13

Powiązanie z podstawą programową*

DORADZTWO ZAWODOWE
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE I TECHNIKUM

Uczeń:

- sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”), 1.1.1*
- określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego, 1.1.2*
- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych, 1.1.3*
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej, 1.1.4*
- analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej, 1.1.5*
- określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową, 1.1.6*
- ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej, 4.4.1*
- sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji, 4.4.2*
- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi, 4.4.3*

ETYKA
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- identyfikuje i analizuje problem sensu życia w kontekście klasycznego pytania etycznego: „Jak należy żyć?”, II.1.1)*
- identyfikuje i analizuje problem szczęścia, rozważa relację szczęścia do moralności, II.1.2)*
- identyfikuje i analizuje moralne aspekty miłości, charakteryzuje miłość jako relację międzysobową, rozważa relację miłości do moralności, II.1.4)*
- identyfikuje i analizuje moralne aspekty życia rodzinnego, zna i porównuje różne historyczne i kulturowe modele rodziny, wyjaśnia znaczenie relacji rodzinnych w kontekście rozwoju moralnego człowieka, ocenia wartość rodziny, II.1.8)*

WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- zna i rozumie konstytucyjnie chronione wartości związane z funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie: małżeństwo, rodzinę, macierzyństwo, rodzicielstwo, I.1)*
- przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizację i przeżywanie wolnego czasu, I.10)*
- rozumie, na czym polegają wierność, zaufanie i dialog w rodzinie, omawia relacje osobowe w rodzinie, wskazuje czynniki je osłabiające, I.11)*
- wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych, I.16)*
- potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje w rodzinie i grupie społecznej, VI.1)*
- rozumie, na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie, VI.2)*
- zna zasady savoir-vivre'u w domu rodzinnym i różnych sytuacjach społecznych, VI.4)*

Propozycja zadania dla uczniów

Jak rozumiesz słowa Jespera Juula, duńskiego pedagoga, który o różnicy między równością a równą godnością w relacjach między rodzicami i dziećmi powiedział: „W rodzinie cała władza należy do rodziców, nawet jeśli nie są oni tego świadomi albo wręcz się jej wyrzekają. A równa godność znaczy, że dzieci powinny być tak samo poważnie traktowane jak dorośli. To znaczy, że ich potrzeby, życzenia, marzenia i ambicje powinny być uwzględniane, a nie deprecjonowane ze względu na wiek, płeć czy inne cechy dziecka”? Przygotuj argumenty do dyskusji na powyższy temat.

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

„PRZYPADEK JANA PAMPUCHA”

reż. Mikołaj Piśczan (2021), film fabularny, 18 min

Komedia absurdu o Janie Pampuchu, skromnym sprzedawcy zabawek, który wystawia baner reklamowy swojej firmy. Nieoczekiwanie baner staje się przedmiotem światopoglądowej wojny, którą Jan musi zażegnać, by utrzymać swoją firmę.

link do filmu: vod.warszawa.pl

Czy wiesz, że...

Pampuchy w kuchni polskiej to rodzaj dużych klusek (pączków, pyz) wyrabianych z ciasta drożdżowego i gotowanych na parze. Ugotowana kluska ma kształt kulisty, płaski od spodu, a konsystencję sprężystą, pulchną i miękką. Podaje się je na słodko i słono jako dodatki oraz jako danie indywidualne. Na Kujawach nazywają się bułkami na parze, na Lubelszczyźnie – parowańcami, warenikami, w Wielkopolsce – kluchami na łachu, kluchami na lumpie, a na Górnym Śląsku – buchtami.

Słowa kluczowe:

stereotypy, polskie społeczeństwo, różnice społeczne, poglądy polityczne, nietolerancja, szufladkowanie, hipokryzja, satyra, rodzina, więzi rodzinne, tradycja

Proponowane tematy do omówienia na lekcjach

- Groteska i satyra w filmie. (język polski, etyka)
- Tolerancja podstawą demokracji. (godzina wychowawcza, etyka, historia i terażniejszość)
- Rodzina, czyli społeczna i wychowawcza podstawa. (godzina wychowawcza)

Kompetencje społeczno-emocjonalne:

- uczeń rozumie i prawidłowo ocenia sytuacje społeczne,
- uczeń poznaje różne stanowiska i poglądy oraz konfrontuje je z własnymi,
- uczeń nabywa wrażliwość społeczną i empatię,
- uczeń poznaje reguły społeczne,
- uczeń, konfrontując się z problemem przedstawionym w filmie, uczy się rozwiązywania problemów i poszukiwania rozwiązań,
- uczeń kształtuje zdolności dostrzegania cudzych emocji,
- uczeń kształtuje samoświadomość przez wyrażanie i nazywanie swoich emocji, poglądów i reakcji związanych z odbiorem filmu.

14

15

Powiązanie z podstawą programową*

JĘZYK POLSKI
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów, I.1*
- kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji, I.7*
- kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym, I.8*
- budowanie systemu wartości na fundamencie prawdy, dobra i piękna oraz szacunku dla człowieka, I.10*
- kształcenie umiejętności rozpoznawania i wartościowania postaw budujących szacunek dla człowieka (np. wierności, odpowiedzialności, umiaru) oraz służących budowaniu wspólnot: państwowej, narodowej, społecznej (np. patriotyzmu, sprawiedliwości, obowiązkowości, szlachetności, walki, pracy, odwagi, roztropności), I.11*

ETYKA
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- charakteryzuje relację polityka – moralność, II.3.1)*
- rozważa zagadnienie relacji jednostka – społeczeństwo w kontekście sporu między indywidualizmem a kolektywizmem, II.3.2)*
- rozważa zagadnienie naczelnych wartości w życiu społecznym w kontekście sporu między liberalizmem kulturowym a konserwatyzmem, II.3.3)*
- rozważa relację między prawem a moralnością w kontekście sporu między teorią prawa naturalnego a pozytywizmem prawniczym, II.3.4)*
- wyjaśnia pojęcie dobra wspólnego oraz podaje jego przykłady, angażuje się w realizację dobra wspólnego, II.3.5)*
- wyjaśnia znaczenie zasady solidaryzmu i kształtuje postawę solidarności, II.3.5)*
- wyjaśnia pojęcie sprawiedliwości, kształtuje cnotę sprawiedliwości, II.3.6)*
- zna i analizuje pojęcie tolerancji, rozważa zagadnienie granic tolerancji, kształtuje postawę otwartości i tolerancji, II.3.8)*
- rozważa zalety i ograniczenia demokracji, II.3.11)*
- rozważa znaczenie prawdy w życiu społecznym i politycznym, kształtuje postawę uczciwości, II.3.12)*
- rozpoznaje różne przejawy kłamstwa, zna społeczne jego skutki i dokonuje jego moralnej oceny, II.3.13)*
- identyfikuje i analizuje problemy moralne dotyczące kwestii wolności słowa i jej granic, II.3.14)*

HISTORIA I TERAŻNIEJSZOŚĆ
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- wyjaśnia, dlaczego człowieka rozumie się w tradycji jako „istotę społeczną” (animal sociale), charakteryzuje odgrywane przez niego role społeczne oraz znaczenie życia społecznego dla jego rozwoju i spełnienia, I.1*
- wyjaśnia, w jaki sposób rozwijana w nowożytności koncepcja umowy społecznej różni się od tradycyjnego pojmowania naturalności więzi społecznych, I.2*
- przedstawia klasyczne określenie dobra wspólnego (bonum commune) i charakteryzuje jego obecność we współczesnych doktrynach politycznych, I.3*
- wyróżnia podstawowe sposoby realizacji społecznego bytu człowieka: rodzinę, naród, państwo i związki państw, przedstawia specyfikę każdego z nich i ich komplementarność, I.4*
- wyróżnia wspólnoty i grupy tworzące się na podstawie podobieństwa pochodzenia, kultury, sposobu życia, interesów i sytuacji ekonomicznej, w tym zarówno narody, jak i inne grupy społeczne znajdujące się wewnątrz podstawowych społeczności ludzkich (np. klasy i warstwy społeczne, grupy zawodowe, wyznaniowe, narodowościowe), I.6*
- charakteryzuje sprawiedliwość jako moralny fundament ładu społecznego, wyróżnia sprawiedliwość społeczną, rozdzielczą i wymienną, I.20*
- rozumie znaczenie roztropności, społecznej komunikacji, sporu, dialogu, kompromisu, solidarności i pokoju społecznego, I.21*

Propozycja zadania dla uczniów

Przygotuj argumenty do debaty na temat: Jak przeciwdziałać polaryzacji społeczeństwa? Po co nam wspólny świat?

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

„STORY”

reż. Jolanta Bańkowska (2019), film animowany, 5 min

Ironiczny ciąg kilkunastu scenek opowiadających o przenikaniu się codzienności ze światem cyfrowym. Oglądany przez „story”, popularną dziś funkcję na większości mediów społecznościowych, przedstawia ludzi samotnych, zagubionych, a czasem już obojętnych na otaczającą ich rzeczywistość.

link do filmu: vod.warszawa.pl

Czy wiesz, że...

Początki internetu sięgają końca lat 60. XX wieku. Podwaliny dzisiejszej usługi WWW powstały z kolei w latach 80. Była to wówczas przestrzeń, gdzie przechowywane informacje należało odszukiwać, wpisując specjalny do tego adres. W 1985 roku została zarejestrowana pierwsza domena z rozszerzeniem .com pod nazwą Symbolics. Trzy lata później Robert Morris po raz pierwszy w historii zainfekował internet wirusem nazwanym Morris Worm. Od 1993 do 1995 roku pojawiły się takie wydarzenia, jak: pierwszy streaming, pierwsza przeprowadzona transakcja finansowa w trybie online oraz tworzenie pierwszych blogów.

Słowa kluczowe:

media społecznościowe, internet, cyberprzestrzeń, samotność, alienacja, automatyzacja zachowań, wirtualna rzeczywistość, VR, uzależnienia, dehumanizacja technologii cyfrowych

Proponowane tematy do omówienia na lekcjach

- Czy technologia ocali współczesny świat? (godzina wychowawcza, informatyka, etyka, wiedza o społeczeństwie)
- Między dwoma światami: realnym i wirtualnym. (godzina wychowawcza, etyka, informatyka, wiedza o społeczeństwie)
- Wpływ internetu na komunikację i relacje międzyludzkie. (godzina wychowawcza, informatyka, etyka, wiedza o społeczeństwie)

Kompetencje społeczno-emocjonalne:

- uczeń rozumie i prawidłowo ocenia sytuacje społeczne,
- uczeń poznaje różne stanowiska i poglądy oraz konfrontuje je z własnymi,
- uczeń nabywa wrażliwość społeczną i empatię,
- uczeń poznaje reguły społeczne,
- uczeń, konfrontując się z problemem przedstawionym w filmie, uczy się rozwiązywania problemów i poszukiwania rozwiązań,
- uczeń kształtuje samoświadomość przez wyrażanie i nazywanie swoich emocji, poglądów i reakcji związanych z odbiorem filmu,
- uczeń nabywa i doskonali umiejętności ujmowania rzeczywistości z różnych perspektyw.

Powiązanie z podstawą programową*

INFORMATYKA ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- podaje przykłady wpływu informatyki i technologii komputerowej na najważniejsze sfery życia osobistego i zawodowego, korzysta z wybranych e-usług, przedstawia wpływ technologii na dobrobyt społeczeństw i komunikację społeczną, IV.2*
- objaśnia konsekwencje wykluczenia i pozytywne aspekty włączenia cyfrowego, przedstawia korzyści, które przynosi informatyka i technologia komputerowa osobom o specjalnych potrzebach,
- bezpiecznie buduje swój wizerunek w przestrzeni medialnej, IV.3*
- przedstawia trendy w historycznym rozwoju informatyki i technologii oraz ich wpływ na rozwój społeczeństw, IV.5*

ETYKA ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- podaje przykłady właściwego i niewłaściwego wykorzystywania nowych technologii, w szczególności technologii informatycznych, II.4.1)*
- jest świadomy, że postęp cywilizacyjny dokonuje się dzięki wiedzy, wyjaśnia, dlaczego wiedza jest dobrem (wartością), II.4.2)*
- identyfikuje i analizuje wybrane problemy moralne związane z postępem naukowo-technicznym (np. problem ochrony prywatności, ochrony praw autorskich, cyberprzemocy, rozwój sztucznej inteligencji, transhumanizm), II.4.3)*

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- charakteryzuje rolę mediów i zmiany zachodzące we współczesnym krajobrazie medialnym (rolę internetu i cyfryzacji), IX.2*

Propozycja zadania dla uczniów

Wysłuchaj rozmowy Karola Poznańskiego z analityczką, trendwatcherką Natalią Hatałską, https://www.youtube.com/watch?v=_i3eY_XW1Ww, i w formie notatki opisz, jakie szanse i zagrożenia dają nam nowoczesne technologie. Znajdź w wypowiedzi gościni myśl, która według ciebie jest ważna i zapisz ją jako cytata, który wykorzystasz przy okazji pracy pisemnej czy ustnej dotyczącej współczesnego świata.

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

„ŚWIAT MARYSI”

reż. Katarzyna Żak (2017), film dokumentalny, 20 min

Intymny dokument o trudach związanych z wkraczaniem w dorosłość opowiedziany z perspektywy starszej siostry. Tytułowa Marysia ma 20 lat i nie do końca wie, co dalej zrobić ze swoim życiem. Stoi u progu dorosłości, wciąż będąc dzieckiem. Nie rozstaje się z telefonem komórkowym i żyje w napiętej relacji z mamą. Emocje buzują jak w kotle, a ich życie to ciągle ścieranie się.

link do filmu: vod.warszawa.pl

Czy wiesz, że...

W większości współczesnych krajów prawną granicą dorosłości jest 18 lat. Wyjątkami są: Samoa Amerykańskie, Uzbekistan (14 lat), Iran (15 lat), Malta, Szkocja (16 lat), Indonezja (17 lat), Korea Południowa (19 lat), niektóre stany w Stanach Zjednoczonych (m.in. w Alabamie i Nebrasce jest to 19 lat, jednak na całym terytorium tego państwa alkohol można kupować i spożywać dopiero po przekroczeniu tzw. legal drinking age, który wynosi 21 lat), większość prowincji i terytoriów Kanady (19 lat), Japonia (20 lat), Arabia Saudyjska, Portoryko (21 lat).

Słowa kluczowe:

rodzina, dom rodzinny, dojrzewanie, bunt, konflikty, matka, córka, odpowiedzialność, matura, planowanie przyszłości, reorientacja zawodowa

Proponowane tematy do omówienia na lekcjach

- Co to znaczy być dorosłym? (godzina wychowawcza, etyka)
- Moje przyszłe studia i przyszła kariera zawodowa. (godzina wychowawcza, doradztwo zawodowe)
- Jak prowadzić trudne rozmowy z rodzicami? (godzina wychowawcza, wychowanie do życia w rodzinie, etyka)

Kompetencje społeczno-emocjonalne:

- uczeń rozumie i prawidłowo ocenia sytuacje społeczne,
- uczeń poznaje różne stanowiska i poglądy oraz konfrontuje je z własnymi,
- uczeń nabywa wrażliwość społeczną i empatię,
- uczeń dokonuje opisu emocji bohatera filmowego,
- uczeń, konfrontując się z problemem przedstawionym w filmie, uczy się rozwiązywania problemów i poszukiwania rozwiązań,
- uczeń kształtuje zdolności dostrzegania cudzych emocji,
- uczeń doskonali umiejętność rozwiązywania konkretnych problemów interpersonalnych,
- uczeń nabywa umiejętności warunkujące radzenie sobie w sytuacjach konfliktowych,
- uczeń kształtuje samoświadomość przez wyrażanie i nazywanie swoich emocji, poglądów i reakcji związanych z odbiorem filmu.

18 —

— 19

Powiązanie z podstawą programową*

DORADZTWO ZAWODOWE
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE I TECHNIKUM

Uczeń:

- sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”), 1.1.1*
- określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego, 1.1.2*
- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych, 1.1.3*
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej, 1.1.4*
- analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej, 1.1.5*
- określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową, 1.1.6*
- ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej, 4.1*
- sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji, 4.2*
- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi, 4.3.*

ETYKA
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- identyfikuje i analizuje problem sensu życia w kontekście klasycznego pytania etycznego: „Jak należy żyć?”, II.1.1)*
- identyfikuje i analizuje problem szczęścia, rozważa relację szczęścia do moralności, II.1.2)*
- identyfikuje i analizuje moralne aspekty miłości, charakteryzuje miłość jako relację międzysobową, rozważa relację miłości do moralności, II.1.4)*
- identyfikuje i analizuje moralne aspekty życia rodzinnego, zna i porównuje różne historyczne i kulturowe modele rodziny, wyjaśnia znaczenie relacji rodzinnych w kontekście rozwoju moralnego człowieka, ocenia wartość rodziny, II.1.8)*

WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- zna i rozumie konstytucyjnie chronione wartości związane z funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie: małżeństwo, rodzinę, macierzyństwo, rodzicielstwo, I.1)*
- przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizację i przeżywanie wolnego czasu, I.10)*
- rozumie, na czym polegają wierność, zaufanie i dialog w rodzinie, omawia relacje osobowe w rodzinie, wskazuje czynniki je osłabiające, I.11)*
- wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych, I.16)*
- potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje w rodzinie i grupie społecznej, VI.1)*
- rozumie, na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie, VI.2)*
- zna zasady savoir-vivre'u w domu rodzinnym i różnych sytuacjach społecznych, VI.4)*

Propozycja zadania dla uczniów

Przeczytaj artykuł psycholożki i pedagogożki Katarzyny Kanieckiej *Co oni o mnie myślą? Rodzice od nastolatka mogą się dużo dowiedzieć o sobie*, <https://www.newsweek.pl/psychologia/jak-dziecko-postrzega-swoich-rodzicow-w-porownaniu-do-tego-co-sami-o-sobie-mysla/z5z4n19>, i zastanów się, jakich tematów nigdy nie podejmowałaś/podejmowałeś ze swoimi rodzicami? Wypisz je w notatniku i jeśli możesz i masz taką ochotę, przedstaw je swoim rodzicom. Być może będzie to punktem wyjścia do rozpoczęcia ważnej rozmowy.

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

„ŚWIĘTO ZMARŁYCH”

reż. Aleksandra Terpińska (2011), film fabularny, 17 min

Urodzić się w Święto Zmarłych. Paradoks, z którym trzeba się mierzyć raz do roku przez całe życie. To święto i radość urodzinowego dnia i bezgraniczny smutek za tymi, którzy odeszli. To dzień siły życia i potęgi śmierci. Są więc znicze na grobie i świeczki na torcie. W dodatku to moment przełomowy, bo główna bohaterka ma plan związany z wyjaśnieniem pewnej tajemnicy. W te urodziny Lena będzie próbowała rozwiązać niektóre ze swoich problemów i... dorośnie.

link do filmu: vod.warszawa.pl

Czy wiesz, że...

Przy warszawskich cmentarzach w Dniu Wszystkich Świętych od ponad 100 lat sprzedaje się tzw. pańską skórkę. Jest to tradycyjny cukierek domowej roboty, zawijany w charakterystyczny sposób w papierek. W 2008 roku został wpisany na listę produktów tradycyjnych w województwie mazowieckim. W Krakowie podobną rolę odgrywa miodek turecki, a w Lublinie i na Lubelszczyźnie tzw. szczyпка.

Słowa kluczowe:

dorastanie, 18. urodziny, tajemnice rodzinne, kłamstwo, świat dorosłych, polskie tradycje

Proponowane tematy do omówienia na lekcjach

- Obyczaje związane ze Świętem Zmarłych. (godzina wychowawcza, język polski, wychowanie do życia w rodzinie)
- Ja, czyli kto? W poszukiwaniu własnej tożsamości. (godzina wychowawcza, etyka, wychowanie do życia w rodzinie)
- Czy prawda zawsze wyzwala? (godzina wychowawcza, etyka)

Kompetencje społeczno-emocjonalne:

- uczeń rozumie i prawidłowo ocenia sytuacje społeczne,
- uczeń poznaje różne stanowiska i poglądy oraz konfrontuje je z własnymi,
- uczeń nabywa wrażliwość społeczną i empatię,
- uczeń poznaje reguły społeczne,
- uczeń, konfrontując się z problemem przedstawionym w filmie, uczy się rozwiązywania problemów i poszukiwania rozwiązań,
- uczeń doskonali umiejętność rozwiązywania konkretnych problemów interpersonalnych,
- uczeń nabywa umiejętności warunkujące radzenie sobie w sytuacjach konfliktowych,
- uczeń kształtuje zdolności dostrzegania cudzych emocji,
- uczeń kształtuje samoświadomość przez wyrażanie i nazywanie swoich emocji, poglądów i reakcji związanych z odbiorem filmu.

Powiązanie z podstawą programową*

JĘZYK POLSKI
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów, I.1*
- kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji, I.7*
- kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym, I.8*
- budowanie systemu wartości na fundamencie prawdy, dobra i piękna oraz szacunku dla człowieka, I.10*
- kształcenie umiejętności rozpoznawania i wartościowania postaw budujących szacunek dla człowieka (np. wierności, odpowiedzialności, umiaru) oraz służących budowaniu wspólnot: państwowej, narodowej, społecznej (np. patriotyzmu, sprawiedliwości, obowiązkowości, szlachetności, walki, pracy, odwagi, roztropności), I.11*

ETYKA
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- objaśnia pojęcia: dobro i zło, wartość, godność, prawda, wolność, odpowiedzialność, oraz rozważa rolę tych pojęć w etyce, I.1.4)*
- rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje i uczucia, posługuje się nazwami emocji i uczuć do charakteryzowania przeżyć własnych i przeżyć innych osób – rzeczywistych i fikcyjnych, I.2.2)*
- zna, objaśnia i stosuje główne kategorie aretyczne: cnotę, wadę, charakter, wzór osobowy, I.2.6)*
- wykorzystuje pojęcia dyskursu etycznego do analizowania przeżyć, działań i postaw bohaterów powieści, opowiadań, filmów, spektakli teatralnych, gier komputerowych, I.2.9)*

WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE
ZAKRES PODSTAWOWY

Uczeń:

- zna i rozumie konstytucyjnie chronione wartości związane z funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie: małżeństwo, rodzinę, macierzyństwo, rodzicielstwo, I.1)*
- przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizację i przeżywanie wolnego czasu, I.10)*
- rozumie, na czym polega wierność, zaufanie i dialog w rodzinie, omawia relacje osobowe w rodzinie, wskazuje czynniki je osłabiające, I.11)*
- wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych, I.16)*
- potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje w rodzinie i grupie społecznej, VI.1)*
- rozumie, na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie, VI.2)*
- zna zasady savoir-vivre'u w domu rodzinnym i różnych sytuacjach społecznych, VI.4).*

Propozycja zadania dla uczniów

Zaprojektuj swoją przyszłość. Stwórz personę, która będzie przedstawiać ciebie za 10 lat. W wykonaniu zadania pomogą ci pytania wykorzystywane w tej metodzie pracy:

- podstawowe dane identyfikujące: imię, nazwisko, wiek (konkretnie, a nie przedział wiekowy), wykształcenie, wykonywany zawód,
- dane genealogiczne: krótka biografia, rodzina,
- hobby, marzenia, osobowość,
- życiowe motto,
- kompetencje ICT (information and communication technologies – techniki informacyjne i komunikacyjne): techniczne, doświadczenie z komputerem, internetem, tabletem, smartfonem, przyzwyczajenia, potrzeby i oczekiwania.**

Inspiracja: <https://www.gov.pl/web/popcwsparcie/kim-jest-persona-i-czy-warto-ja-wykorzystac-przy-budowie-produktow-projektu>

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

Opracowanie i redakcja: Anna Równy
Współpraca: Katarzyna Ślesicka, Monika Górską
Opracowanie graficzne: Łukasz Szczygielski/ARF
Korekta: Dominik Wódz
Druk: ARF Bartłomiej Klimkiewicz

Dział Edukacji
Centrum Kultury Filmowej im. Andrzeja Wajdy
ul. Szpitalna 5/18
00-031 Warszawa

Studio U20
Al. Ujazdowskie 20
00-478 Warszawa

ckf@ckf.waw.pl
+48 518 640 875

[ckf.waw.pl]
vod.warszawa.pl

Facebook: www.facebook.com/CentrumKulturyFilmowej
Instagram: www.instagram.com/ckf_im.andrzejawajdy
YouTube: www.youtube.com/c/CentrumKulturyFilmowejimAndrzejaWajdy
Linkedin: www.linkedin.com/company/centrum-kultury-filmowej-im-andrzeja-wajdy

„Niezbędnik filmowy dla nauczycieli” do pobrania w formie pdf: ckf.waw.pl/niezbednik-filmowy

© Centrum Kultury Filmowej im. Andrzeja Wajdy